

مقایسه تطبیقی و تحلیل کیفیت زندگی شهری در محله‌های جدید و قدیم (محله جدید ظفریه و محله قدیمی قطارچیان سنندج)

ابوالفضل مشکینی - استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت‌مدرس
کیومرث حبیبی* - دانشیار برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه کردستان
آرمان رحیمی کاکه‌جوب - کارشناس ارشد شهرسازی، دانشگاه کردستان
محمدحامد عبدی - کارشناس ارشد شهرسازی، دانشگاه کردستان

تأیید نهایی: ۱۳۹۳/۰۵/۲۵

پذیرش مقاله: ۱۳۹۲/۰۹/۱۹

چکیده

هدف اصلی این پژوهش، مقایسه کیفیت زندگی در دو بافت قدیمی (محله قطارچیان) و جدید (محله ظفریه) شهری سنندج و شناسایی مؤلفه‌های مؤثر بر بهبود کیفیت زندگی در هر دو بافت است. در این پژوهش، با تأکید بر بعد ذهنی کیفیت زندگی، میزان رضایتمندی ساکنان دو محله انتخاب شده با استفاده از شاخص‌های کیفیت زندگی ارزیابی می‌شود. مدل نظری ارائه شده، براساس چارچوب دیدگاه تحقیقات تجربی و با توجه به میزان رضایتمندی بنا شده است. به منظور ساختار بندی و ایجاد درخت ارزش کیفیت زندگی، از روش کل به جزء (بالا به پایین) استفاده شده که در چهار سطح تنظیم شده است. بر مبنای سنجش‌های سطح آخر، پرسشنامه‌ای با ۴۵ سؤال تدوین شد و کیفیت زندگی شهری، براساس طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت توسط ساکنان ارزیابی شد. میزان آزمون آلفای کرونباخ (۰/۹۱) نیز روایی پرسشنامه را تا حد زیادی تأیید می‌کند. اطلاعات استخراج شده از پرسشنامه، به روش تحلیل رگرسیون چندمتغیره، آزمون تی و آزمون همبستگی پیرسون تجزیه و تحلیل شد. براساس نتایج، فرضیه پژوهش مبنی بر مطلوب‌تر بودن کیفیت زندگی در بافت جدید تأیید شد و میانگین امتیاز رضایتمندی ساکنان محله قطارچیان (با میانگین ۷۲/۲) و محله ظفریه (با میانگین ۴۴/۳)، میزان تفاوت رضایتمندی ساکنان دو محله را آشکار ساخت. در بررسی سایر فرضیه‌ها، معناداری تأثیر دو عامل کیفیت محله و مسکن بر میزان رضایت از کیفیت زندگی، تأیید و معناداری تأثیر وضعیت اجتماعی - اقتصادی ساکنان بر میزان رضایتمندی از کیفیت زندگی شان رد شد.

کلیدواژه‌ها: تحلیل رگرسیون، کیفیت زندگی، کیفیت زندگی شهری، محله ظفریه، محله قطارچیان.

مقدمه

رشد شهری در قرن بیستم، سهم جمعیت شهرنشین را به شدت افزایش داد و آن را به شیوه غالب زندگی تبدیل کرد. اگرچه شهر و شهرنشینی، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های رفاه و توسعه اجتماعی و اقتصادی محسوب می‌شود، رشد شتابان آن، سرانه برخورداری از بسیاری امکانات اجتماعی و اقتصادی را کاهش می‌دهد و پیامدهای آن، به صورت کاهش سطح کیفیت زندگی در عرصه‌های مختلف شهری نمایان می‌شود؛ بنابراین، مقوله کیفیت زندگی شهری، به تدریج از دهه ۱۹۳۰ مورد توجه متخصصان مسائل شهری واقع شد. در سال‌های اخیر، مطالعات تجربی فراوانی به منظور سنجش کیفیت زندگی در کشورهای مختلف دنیا و به خصوص شهرهای کشورهای توسعه یافته انجام شده است. لی و وانگ (۲۰۰۷) با استفاده از شاخص‌های عینی به مطالعه کیفیت زندگی در شهر ایندیاناپلیس پرداختند (لی و وانگ، ۲۰۰۷). لی (۲۰۰۸) با استفاده از شاخص‌های ذهنی، کیفیت زندگی در شهر تاییه را ارزیابی کرد. سانتوس و دیگران (۲۰۰۷) به سنجش کیفیت ذهنی زندگی در شهر پورتو پرداختند. در این مطالعه، دیدگاه‌های شهروندان در مورد میزان رضایت از حوزه‌های مختلف کیفیت زندگی شهری با استفاده از تحلیل چندمتغیری بررسی شد. در پژوهش مارانس (۲۰۱۲) پس از مرور مطالعات کیفیت زندگی شهری (QOUL)، تعدادی از مدل‌های مفهومی مورد استفاده برای آزمون ارتباط میان شرایط شهری مورد انتظار و کیفیت زندگی شهری توصیف شد (مارانس، ۲۰۱۲). زانیال و دیگران (۲۰۱۲) نیز ارتباط میان شرایط مسکن و کیفیت زندگی شهری افراد فقیر در مالزی را بررسی کردند. محققان دیگری مانند فو (۲۰۰۰)، برامستون و دیگران (۲۰۰۳) و ابراهیم و چانگ نیز با استفاده از شاخص‌های ذهنی، به بررسی و مطالعه کیفیت زندگی در نواحی شهری پرداختند. داس (۲۰۰۸) چارچوبی مفهومی برای سنجش کیفیت زندگی شهری پیشنهاد کرد که ارتباط میان محیط و کیفیت زندگی را نشان می‌دهد. محققان دیگری از قبیل مکرا و دیگران (۲۰۰۶)، بررتون و دیگران (۲۰۰۸) و روجاس (۲۰۰۸) نیز با استفاده از شاخص‌های عینی و ذهنی، کیفیت زندگی را مطالعه کردند.

در ایران، پس از رشد و افزایش سریع جمعیت و به دنبال آن رشد سریع شهرنشینی، کیفیت زندگی در شهرها دچار بحران شده است. به گونه‌ای که میان محله‌های مختلف شهری از نظر کیفیت زندگی، تفاوت چشمگیری وجود دارد. بخش قدیمی شهر با گسترش بافت جدید در اطراف آن، آکنده از جمعیت شده است؛ مراکز تجاری و خدماتی آن با کمبود تأسیسات زیربنایی و زیرساخت‌های مورد نیاز روبه‌رو شده‌اند و رشد کالبدی، به سرعت بافت قدیم را دچار تحول و تخریب می‌کند. علاوه بر این، کمبود بسیاری از نیازها و تسهیلات امروزی - که به علت ماهیت قدیمی در بافت‌های قدیمی گنجانده نشده است - احساس می‌شود. در بافت جدید نیز ضروری است میزان موفقیت آمیزی طرح‌ها و اقدامات صورت گرفته ارزیابی شود تا در برنامه‌ریزی‌های بعدی، مشکلات موجود اصلاح و رفع شود. امروزه بی‌توجهی به مسئله کیفیت زندگی در محله‌های مختلف، موجب جدایی‌گزینی‌های اکولوژیکی، حاشیه‌نشینی، ایجاد شمال و جنوب اجتماعی در شهرها، فقر و نابرابری، آلودگی‌های اخلاقی و زیست‌محیطی، ایجاد شکاف میان محله‌های مختلف و جدایی آن‌ها از یکدیگر شده است. در ایران نیز در سال‌های اخیر مطالعات چندی در زمینه کیفیت زندگی صورت گرفته است. رضوانی و دیگران (۱۳۸۷) در مقاله‌ای مروری به بررسی مفاهیم، شاخص‌ها و مدل‌های کیفیت زندگی و ارائه مدلی برای سنجش کیفیت زندگی در نواحی روستایی پرداختند (رضوانی و دیگران، ۱۳۸۷). گروسی و دیگران (۱۳۸۷) در مقاله‌ای با عنوان «سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در شهر کرمان»، به شناسایی سطح سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی و ارتباط این دو متغیر در محله‌های مختلف شهر کرمان پرداختند. غفاری و دیگران (۱۳۸۷) مفهوم کیفیت زندگی را در محتوای برنامه‌های توسعه در ایران قبل و بعد از انقلاب اسلامی بررسی کردند. در مطالعه پوراحمد و دیگران (۱۳۸۹)، نقش کیفیت محیط سکونتی در مهاجرت‌های درون‌شهری بررسی شد.

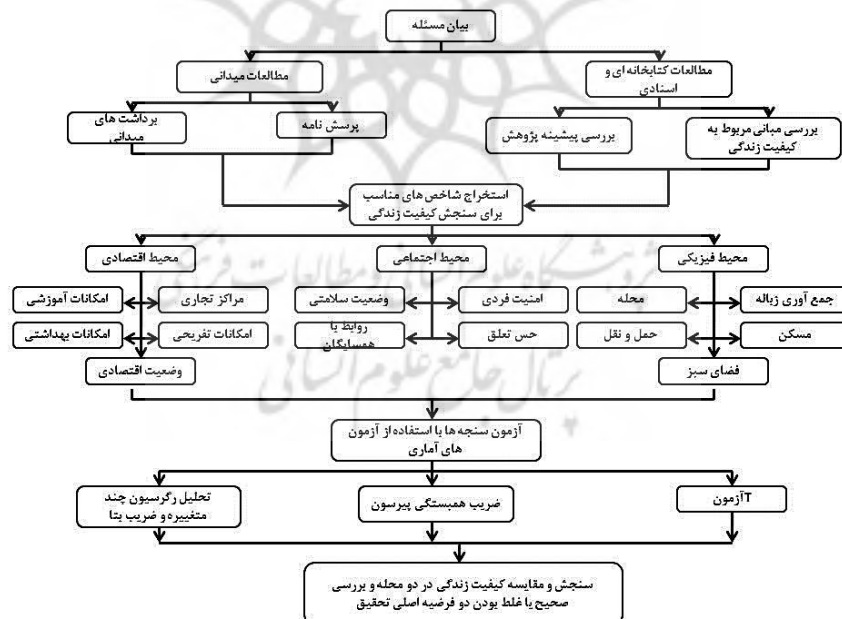
با توجه به مطالعات انجام شده می‌توان گفت هنوز چارچوب مفهومی جهانی قابل قبولی برای سنجش کیفیت زندگی و روش‌شناسی واحدی برای تعیین قلمروها و معرف‌های کیفیت زندگی وجود ندارد و انتخاب قلمروها و معرف‌های مربوط به هر قلمرو و روش سنجش کیفیت زندگی، براساس اهداف مطالعه، قضاوت‌های شخصی محقق، ویژگی‌های ناحیه مورد مطالعه و داده‌های دردسترس صورت می‌گیرد. تفاوت‌های عمده در مدل‌های کیفیت زندگی، به دلیل تفاوت در مقیاس، شاخص‌ها و قلمروهای زندگی است که در مطالعات گوناگون کیفیت زندگی به آن‌ها توجه شده است. در این پژوهش، ضمن ارزیابی کیفیت زندگی در دو بافت قدیم و جدید شهر سنجند و مقایسه آن دو با یکدیگر، عوامل بهبود یا کاهش کیفیت زندگی در هریک از دو محله قدیمی و جدید، شناسایی می‌شوند و پیشنهادهایی در جهت بهبود کیفیت زندگی در این محله‌ها ارائه می‌شود. بدین منظور، دو محله در شهر سنجند انتخاب شدند: یکی از بافت قدیمی (محله قطارچیان) و دیگری از بافت جدید (محله ظفریه).

مبانی نظری

کیفیت زندگی، مفهومی است بسیار انتزاعی که نمی‌توان برای آن تعریفی جامع و مانع ارائه داد، اما برحسب نیاز می‌توان برای آن تعاریف عملیاتی ارائه کرد. فو (۲۰۰۰) کیفیت زندگی را رضایت کلی فرد از زندگی می‌داند. از نظر پاسیون، اصطلاح کیفیت زندگی به‌طور کلی به وضعیت محیطی محل زندگی فرد و همچنین به بعضی از ویژگی‌های خود فرد اشاره دارد (پاسیون^۱، ۲۰۰۳). کوستانزا (۲۰۰۷) کیفیت زندگی را میزان تأمین نیازهای انسانی در زمینه ادراک‌های افراد و گروه‌ها از بهزیستی ذهنی تعریف می‌کند. لی (۲۰۰۸) کیفیت زندگی را عنوانی جدید برای مفهوم قدیمی بهزیستی مادی و روانی افراد در محیط زندگی خود توصیف می‌کند. مورو و دیگران (۲۰۰۸) کیفیت زندگی را میزان رفاه افراد و گروه‌ها در شرایط اجتماعی و اقتصادی عمومی تعریف می‌کنند. داس (۲۰۰۸) کیفیت زندگی را بهزیستی یا بدزیستی افراد و محیط زندگی آن‌ها می‌داند.

هریک از این تعاریف، تنها جنبه‌هایی از مفهوم کیفیت زندگی را پوشش می‌دهند و نمی‌توان تنها با یکی از آن‌ها، این مفهوم را به‌صورت روشن بیان کرد؛ زیرا کیفیت زندگی، مفهومی پیچیده و چندبعدی است که از مؤلفه‌هایی مانند زمان و مکان، ارزش‌های فردی و اجتماعی تأثیر می‌پذیرد و از این‌رو، برای افراد و گروه‌های مختلف معانی گوناگون دارد. اهمیت جنبه‌های اجتماعی در عرصه شهرسازی به حدی است که یکی از ویژگی‌های شهر پایدار، پایداری اجتماعی و کیفیت بالای زندگی عنوان شده است. بدین معنا که شهر پایدار به موازات توجه به مسائل زیست‌محیطی باید به مسائل اجتماعی و انسانی نیز توجه داشته باشد (سانتوس و مارتینز، ۲۰۰۷) که منظور از آن، ایجاد و حمایت از محیط‌های انسانی فعال، فضاهای زنده و عرصه‌هایی است که کیفیت بالایی را برای شهروندان فراهم کنند. بدیهی است که تعریف ابعاد اجتماعی و کیفی، به‌مراتب مهم‌تر از ابعاد زیست‌محیطی و بوم‌شناختی است. واژه‌هایی مانند کیفیت زندگی و... تعریف و مشخصات خاص خود را دارند (رویشنکو و گوکالوا، ۲۰۰۷). به‌طور کلی، کیفیت زندگی شهری، واژه‌ای پیچیده، چندبعدی و کیفی در زمینه شرایط و وضعیت جمعیت، در یک مقیاس جغرافیایی خاص (شهر، منطقه، محله و...) است که هم به شاخص‌های ذهنی یا کیفی و هم به شاخص‌های عینی یا کمی متکی است (ویتهد و دیگران، ۲۰۰۷). این مفهوم را می‌توان در یک برداشت جامع و کلی به‌صورت زیر تعریف کرد: «کیفیت زندگی شهری دربرگیرنده ابعادی روانی است که شاخص‌هایی مانند رضایت، شادمانی و امنیت را دربرمی‌گیرد و در بعضی موارد، رضایت اجتماعی نیز نامیده می‌شود. همچنین ابعادی محیطی که دربرگیرنده سنجه‌هایی مانند مسکن، دسترسی به خدمات و امنیت محیطی است. جنبه‌های دیگر شامل توجه

به فرصت‌های اجتماعی، امیدهای اشتغال، ثروت و اوقات فراغت است» (ابراهیم و چانگ، ۲۰۰۳). «کیفیت زندگی شهری ممکن است احساس خوبی باشد که حاصل ترکیبی از عوامل مرتبط با حس مکان یا هویت مکان از قبیل خوانایی، خاطره جمعی و حس تعلق تاریخی است. چیزی که در اینجا بسیار مهم است، ارتباط مستقیم عاطفی است که ما با محیط ساخته‌شده اطراف داریم. به عبارت دیگر، احساس ما یا واکنش احساسی بین روان ما و ساختار محیط و اجزای اصلی آن است» (وانگ و دیگران، ۲۰۱۰). با توجه به تعاریف مذکور و نیز اذعان به وجود اجماع نظر در مورد کیفیت زندگی می‌توان گفت که مفهوم کیفیت زندگی و کیفیت زندگی شهری، بسیار تفسیرپذیر و ابهام‌آور و بنا به حوزه کاربرد و نوع مطالعه بسیار متفاوت است. چنانکه از تعاریف بالا برمی‌آید، کیفیت زندگی شهری یک مفهوم عینی و ذهنی به صورت توأم است. در اینجا نیز با توجه به محوریت برنامه‌ریزی شهری در مقایسه با طراحی شهری و به منظور دوری جستن از اغتشاش فکری و دستیابی به معیارها و شاخص‌های مناسب کیفیت زندگی شهری در عمل، ناچار به ارائه تعریفی جامع و مانع هستیم (کمپ و دیگران، ۲۰۰۳). براین اساس، شاید بتوان تعریف زیر از کیفیت زندگی شهری را مبنای مطالعه و استنتاج قرار داد: «منظور از کیفیت زندگی شهری، توجه به شاخص‌های اجتماعی، فرهنگی، محیطی و روانی در دو وجه عینی و ذهنی در روند برنامه‌ریزی کیفیت زندگی شهری است. بدین معنا که علاوه بر اندازه‌گیری شاخص‌ها به صورت مشخص و عینی باید ذهنیت و نوع نگاه شهروندان به این شاخص‌ها نیز مورد توجه واقع شود (گلن و دیگران، ۲۰۰۹). جوهر اصلی کیفیت زندگی شهری، تأمین و ارضای هم‌زمان نیازهای مادی و معنوی انسان است. در واقع، برنامه‌ریزی برای مسکن، کار و اشتغال، بدون تأمین نیازهای روانی، عاطفی و اجتماعی شهروندان مانند نیاز به امنیت، آرامش خاطر، زیبایی، تعلق اجتماعی، شادی، تفریح و... ناقص خواهد بود» (رینر، ۲۰۰۷).

شکل ۱. نمودار مفهومی روش پژوهش

منبع: نگارندگان

روش پژوهش

این تحقیق، به لحاظ روش توصیفی-تحلیلی مبتنی بر پرسشنامه و بازدیدهای میدانی است. با توجه به اهداف طرح‌شده، شاخص‌های مورد نظر براساس بررسی ادبیات نظری، مرور تجارب جهانی و برداشت عینی از محله‌ها انتخاب شدند و به صورت سلسله‌مراتبی از بالا به پایین (تجزیه‌ای) ساختاربندی شدند. نتیجه، مدلی است که به صورت دیاگرام درختی در

چهار سطح شاخص، زیرشاخص، عامل و سنجه تنظیم شده است. به منظور سنجش کیفیت ذهنی زندگی، پرسشنامه‌ای با ۴۵ سؤال طراحی شد که منعکس‌کننده تجارب و ذهنیت مردم درباره کیفیت زندگی‌شان است. سؤالات براساس طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت (کمترین میزان امتیاز یک و بیشترین میزان امتیاز پنج و میانه نظری سه) ارزشگذاری شد. در بررسی روایی و پایایی پرسشنامه، از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. مقدار آلفا برای مجموعه سؤالات ۰/۹۱۶ به دست آمد که پایایی پرسشنامه را در حد زیادی تأیید می‌کند. در تحلیل داده‌ها نیز از نرم‌افزار آماری SPSS، روش‌های تحلیل رگرسیون چندمتغیره، آزمون تی و ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

محدوده مطالعاتی

شهر سنندج، در سال ۱۰۴۶ هجری قمری در محل روستای سینه ایجاد شد و وابستگان و صاحب‌منصبان خوانین کرد نیز در اطراف قلعه حکومتی اقامت گزیدند. در نتیجه، هسته اولیه شهر سنندج، در فرایندی سیاسی- نظامی تکوین یافت. این شهر، از سال ۱۳۴۵ به بعد وارد دوره شهرنشینی و شهرگرایی جدیدی شد و رشد کالبدی آن، به سرعت، بافت قدیم را دچار تحول و تخریب کرد. با گسترش شهر در اطراف بافت قدیم و شهرنشینی سریع، بخش قدیمی، آکنده از جمعیت و مراکز تجاری و خدماتی آن با کمبود تأسیسات زیربنایی و زیرساخت‌های مورد نیاز روبه‌رو شد. از طرفی نیز بسیاری از نیازها و تسهیلات امروزی در این بافت‌ها به علت ماهیت قدیمی آن گنجانده نشده است. طرح‌های جدید توسعه شهری نیز بدون توجه به ارزش‌های فضایی- کالبدی محدوده بافت قدیم شهر، خیابان‌های عریضی را با شبکه شطرنجی طراحی کرد که مبنای شکل‌گیری محله‌های جدید در حاشیه شهر شد. این محله‌ها با توجه به هزینه‌های زیاد تسطیح و آماده‌سازی و جذب قسمت اعظم بودجه پروژه‌ها، تأمین تأسیسات زیرساختی، تجهیزات و خدمات شهری را با مشکلات و نارسایی‌های زیادی مواجه کرده است. براین اساس، این قسمت از شهر در مقایسه با هسته مرکزی، حداقل تأسیسات و تجهیزات شهری را دارد و به بخش مرکزی شهر وابسته است؛ بنابراین، همان‌طور که در بافت قدیمی، عملکرد ضعیف عوامل سازنده کیفیت زندگی بر رضایتمندی مردم از محیط زندگی‌شان تأثیر گذاشته، در بافت جدید نیز علی‌رغم برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده، بحران کیفیت زندگی همچنان وجود دارد.

محله قطارچیان

محله قطارچیان با ۳۴۳۲ نفر جمعیت و ۲۱،۷۸۹ هکتار وسعت، در جنوب غربی بافت قدیم شهر سنندج قرار دارد و یکی از عناصر سازمان فضایی شهر سنندج به‌شمار می‌رود که قدمت آن به دوره صفوی و پیش‌تر بازمی‌گردد. این محله، اکنون به‌عنوان بافت قدیمی شهر، قسمتی از هسته اصلی شهر شناخته شده است. از ویژگی‌های این بافت قدیمی می‌توان به تراکم بالا، محله‌ها با کوچه‌های تنگ و باریک و با شیب‌های تند و معکوس، بافت نامنظم شعاعی حاصل از مشکلات توپوگرافی زمین، ساختار ارگانیک با شبکه پیچیده و درهم، رعایت نکردن سلسله‌مراتب دسترسی، نبود توزیع مناسب امکانات و خدمات شهری و... اشاره کرد. مهم‌ترین ویژگی این مناطق، کمبود تأسیسات، تجهیزات و خدمات شهری است.

محله ظفریه

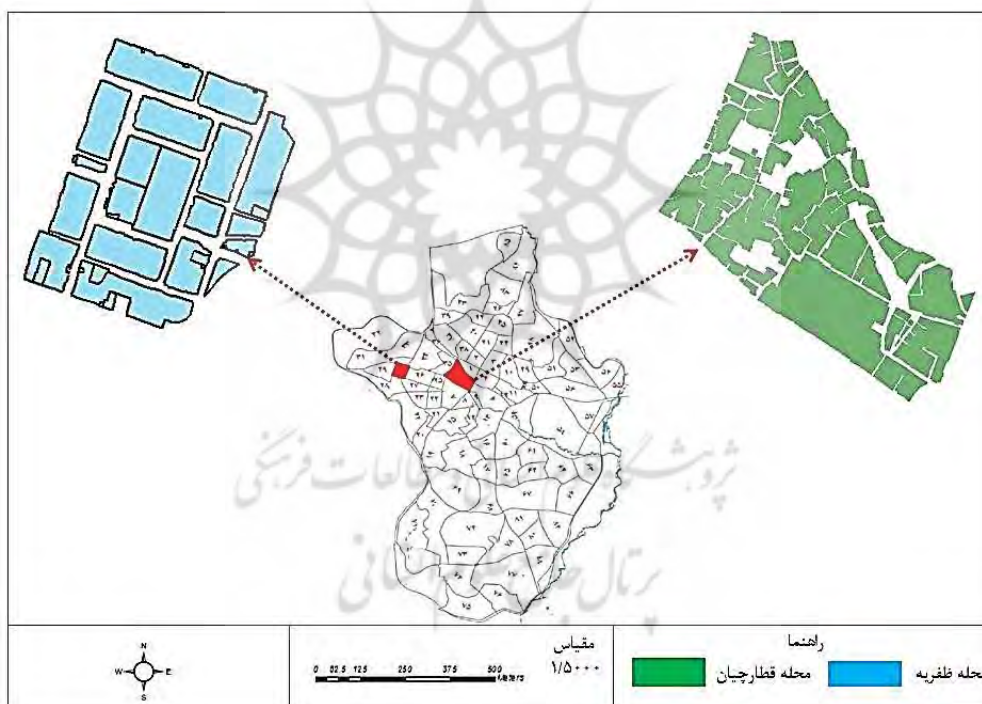
نام این محله، از باغ ظفریه منسوب به ظفرالملک از دولتمردان دوره قاجار گرفته شده است. به دلیل وسعت فضای خانه‌های مسکونی و استفاده از مصالح مرغوب و خیابان و کوچه‌های عریض، این محله به یکی از محله‌های زیبای شهر سنندج تبدیل شده است. محله ظفریه، با جمعیت ۱۲۰۶ نفر و با وسعت ۷۵۷۸ هکتار، از بافت‌های جدید و برنامه‌ریزی‌شده شهر سنندج است که به‌صورت شطرنجی طراحی شده است.

جامعه آماری

حجم نمونه، با استفاده از فرمول کوکران محاسبه شد. در این فرمول، حجم نمونه n و حجم جامعه آماری N ، احتمال وجود صفت p ، احتمال نبود صفت q ، احتمال خطا d و درجه اطمینان t است. برای برقراری تعادل، p و q برابر با $0/5$ در نظر گرفته شدند. سطح اطمینان نیز $0/95$ در نظر گرفته شد. T برای سطح اطمینان $0/95$ ، برابر با $1/96$ است. d نیز $0/05$ در نظر گرفته شد (حافظنیا، ۱۳۸۸).

$$n = \frac{(t)^2 (p)(q)}{(d)^2} \div \left[1 + \frac{1}{N} \left[\frac{(t)^2 (p)(q)}{(d)^2} - 1 \right] \right]$$

با توجه به حجم ۴۶۳۸ نفری جامعه آماری، حجم نمونه ۳۸۴ نفر به دست آمد که براساس سهم درصدی محله‌ها از جمعیت، ۱۰۰ پرسشنامه در محله ظفریه و ۲۸۴ پرسشنامه در محله قطارچیان توزیع شد.

شکل ۲. موقعیت دو محله قطارچیان و ظفریه در شهر سنندج

منبع: نگارندگان، ۱۳۹۰

بحث و یافته‌ها

در این تحقیق، به منظور ارزیابی کیفیت ذهنی زندگی، ادراک و ارزیابی شهروندان از ابعاد اقتصادی، اجتماعی و فیزیکی زندگی شهری مبنای قرار گرفته است. بدین منظور، در جدول ۱ با توجه به پژوهش‌های پیشین، هریک از شاخص‌های سه‌گانه اجتماعی، اقتصادی و فیزیکی به چندین عامل تجزیه شده‌اند. سنجش کیفیت زندگی در محله‌های قطارچیان و ظفریه بر مبنای این عوامل صورت می‌گیرد.

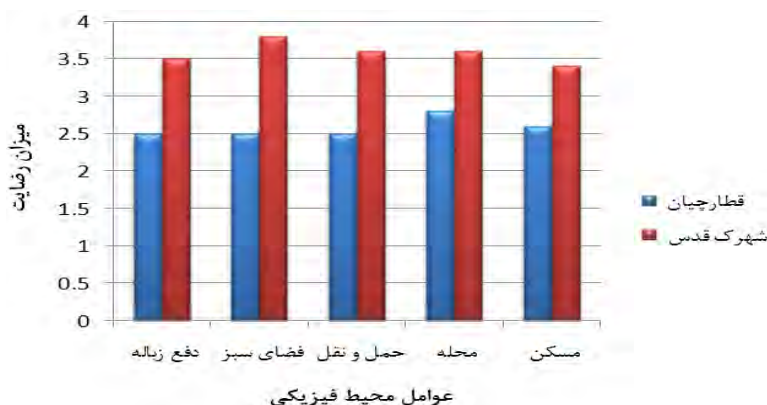
جدول ۱. شاخص‌ها، عوامل و سنجه‌های به‌کاررفته در مدل پژوهش

شاخص	عامل	سنجه
محیط فیزیکی	رضایت از مسکن	عمر، اندازه، طراحی داخلی، هزینه‌ها، رضایت کلی
	رضایت از محله	نفوذپذیری، شلوغی، سرزندگی، زیبایی فضاها، رضایت کلی
	رضایت از حمل‌ونقل	موقعیت ایستگاه‌های اتوبوس و تاکسی، میزان رضایت از جای پارکینگ، سلسله‌مراتب معابر در محله، میزان پوشش حمل‌ونقل عمومی، عملکرد حمل‌ونقل عمومی
محیط اجتماعی	رضایت از فضای سبز	میزان فضای سبز، موقعیت و نحوه دسترسی به فضای سبز عمومی
	رضایت از جمع‌آوری و دفع زباله	نحوه و زمان جمع‌آوری زباله
	رضایت از امنیت فردی	حضور بدون نگرانی کودکان و زنان در محله، میزان روشنایی معابر، امنیت در مقابل تصادفات، میزان سرقت و دزدی‌های شبانه، وجود افراد معتاد و ولگرد، رضایت از امنیت کلی محله
محیط اقتصادی	رضایت از وضعیت سلامتی	وضعیت سلامت شخصی، ظاهر فیزیکی
	رضایت از حس تعلق	موقعیت محله در مقایسه با سایر نقاط شهر، حضور در محله، میزان دلبستگی به محله
	رضایت از روابط با همسایه‌ها	روابط با همسایه‌ها، رضایت از همسایه‌ها در انجام امور مشترک
محیط اقتصادی	رضایت از وضعیت اقتصادی	رضایت از شغل و درآمد آن، هزینه‌های زندگی
	رضایت از امکانات بهداشتی	دسترسی به امکانات بهداشتی و کیفیت ارائه آن
	رضایت از امکانات تفریحی	دسترسی به امکانات تفریحی و کیفیت ارائه آن
رضایت از مراکز تجاری	رضایت از مراکز آموزشی	دسترسی به مراکز آموزشی و کیفیت ارائه آن
	رضایت از مراکز تجاری	دسترسی به مراکز خرید، فروشگاه‌ها و مغازه‌ها، کیفیت خدمات ارائه‌شده در مراکز تجاری

منبع: نگارندگان

محیط فیزیکی

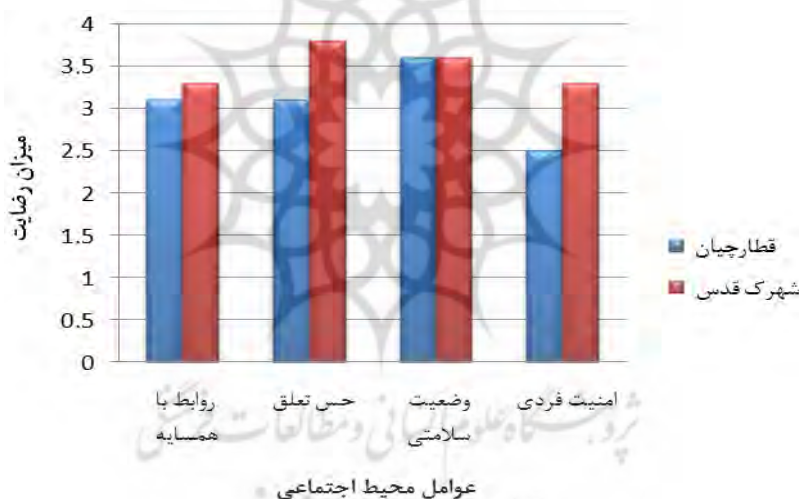
در زیرشاخص محیط فیزیکی، پنج عامل مسکن، محله، حمل‌ونقل، فضای سبز و جمع‌آوری زباله، به‌عنوان معیار در نظر گرفته شدند. بررسی میانگین امتیازات نشان می‌دهد میانگین امتیاز ساکنان محله ظفریه در هر پنج عامل یادشده، بالاتر از میانگین نظری، یعنی بالاتر از حد متوسط قرار دارد، اما در محله قطارچیان، میانگین امتیازات ساکنان، پایین‌تر از میانگین نظری است. مقایسه میانگین امتیاز زیرشاخص محیط فیزیکی در دو محله نشان می‌دهد میزان رضایت ساکنان محله ظفریه، از ساکنان محله قطارچیان بالاتر است؛ چراکه ساکنان محله ظفریه، از اندازه، عمر و طراحی داخلی مسکن، نفوذپذیری محله، زیبایی فضاها، سرزندگی محله، محل پارکینگ، موقعیت ایستگاه حمل‌ونقل عمومی و نحوه دسترسی به فضای سبز رضایت دارند. درحالی‌که در محله قطارچیان، به‌دلیل فرسوده و قدیمی بودن بافت و مشکلاتی مانند بالا بودن عمر و هزینه‌های مسکن، پایین بودن مساحت زیربنای خانه‌ها و نیز ازدحام بیش‌ازحد جمعیت در محله، میزان رضایتمندی ساکنان از محیط فیزیکی، پایین‌تر از میانگین نظری به‌دست آمده است. چنانکه از شکل ۳ می‌توان برداشت کرد، بیشترین میزان رضایتمندی ساکنان محله ظفریه از اندازه مسکن، نفوذپذیری محله، موقعیت ایستگاه‌های حمل‌ونقل و دسترسی به فضای سبز عمومی است؛ درحالی‌که در محله قطارچیان، بیشترین میزان رضایت از عوامل سرزندگی محله، موقعیت و نحوه دسترسی به فضای سبز عمومی است.

شکل ۳. میانگین رضایتمندی ساکنان از عوامل محیط فیزیکی

محیط اجتماعی

به‌منظور بررسی این زیرشاخص، چهار عامل امنیت فردی، وضعیت سلامتی، حس تعلق و روابط با همسایه‌ها انتخاب شدند. میانگین امتیازات نشان می‌دهد میزان رضایتمندی ساکنان محله ظفریه در هر چهار عامل امنیت فردی، وضعیت سلامتی، حس تعلق و روابط با همسایه‌ها، بالاتر از میانه نظری قرار دارد. بیشترین میزان رضایتمندی ساکنان این محله از موقعیت محله در شهر، نبود افراد معتاد و ولگرد در محله و دلبستگی به محله است. براساس میانگین امتیازات در محله قطارچیان، میزان رضایتمندی ساکنان از امنیت فردی، پایین‌تر از حد متوسط است که این امر به دلیل نبود روشنایی مناسب در شب، وجود افراد معتاد و ولگرد و ناامنی برای زنان و کودکان در محله است. بررسی سایر عوامل در این محله نشان می‌دهد میانگین امتیازات رضایتمندی ساکنان در دو عامل حس تعلق و روابط با همسایه‌ها، اندکی بالاتر از حد متوسط و در عامل وضعیت سلامتی، بیشتر از حد متوسط است (شکل ۴). همچنین مطابق نتایج، در محله قطارچیان، به‌منظور بهبود سرمایه اجتماعی باید در زمینه امنیت و ایجاد مشارکت در میان ساکنان محله بیشتر تلاش شود. به‌طور کلی، در زمینه محیط اجتماعی، میانگین امتیازات محله ظفریه، بالاتر از حد متوسط و بالاتر از میانگین امتیازات ساکنان محله قطارچیان است. در محله قطارچیان نیز میانگین امتیازات ساکنان در این زیرشاخص، پایین‌تر از میانگین نظری است و این مسئله، بیشتر از پایین بودن رضایت، از عامل امنیت فردی تأثیر می‌پذیرد.

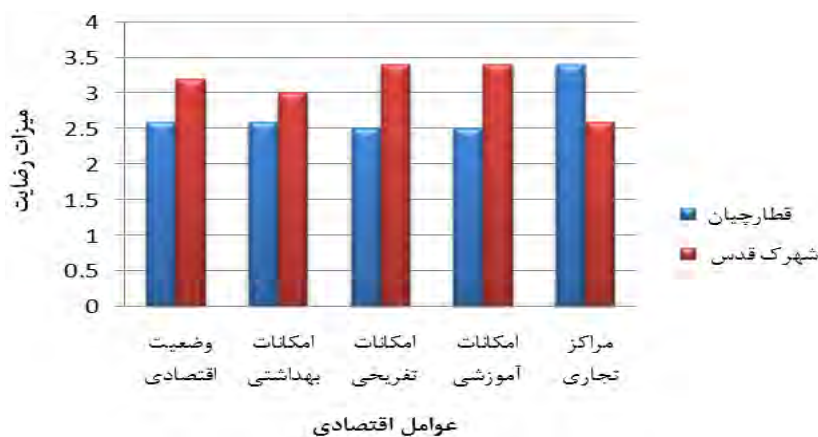

شکل ۴. میانگین رضایتمندی ساکنان از عوامل محیط اجتماعی

محیط اقتصادی

زیرشاخص محیط اجتماعی، در قالب پنج عامل وضعیت اقتصادی، امکانات بهداشتی، امکانات تفریحی، امکانات آموزشی و مراکز تجاری در دو محله بررسی شد. میزان رضایتمندی ساکنان محله ظفریه از عوامل وضعیت اقتصادی، امکانات تفریحی، مراکز تجاری و امکانات آموزشی، بالاتر از متوسط و عامل امکانات بهداشتی در حد متوسط است. بیشترین میزان رضایت ساکنان این محله، از دسترسی به امکانات تفریحی و دسترسی به امکانات آموزشی است. در محله قطارچیان، بیشترین میانگین رضایتمندی ساکنان - که بالاتر از حد متوسط قرار دارد - از مراکز تجاری است و این به دلیل نزدیکی این محله به مرکز شهر و دسترسی آسان به مراکز تجاری است. میانگین امتیاز رضایتمندی ساکنان از وضعیت اقتصادی، امکانات بهداشتی، امکانات آموزشی و امکانات تفریحی، پایین‌تر از حد متوسط است (شکل ۵). پایین بودن میانگین رضایتمندی ساکنان محله قطارچیان، بیشتر متأثر از نارضایتی از هزینه‌های زندگی و پایین بودن سطح خدمات تفریحی و آموزشی است. بررسی زیرشاخص محیط اقتصادی در دو محله نشان می‌دهد میزان رضایتمندی ساکنان محله

ظفریه از میانه نظری، بالاتر و میزان رضایتمندی ساکنان محله قطارچیان از میانه نظری پایین‌تر است. بررسی میانگین امتیاز رضایتمندی ساکنان از مجموع زیرشاخص‌های سه‌گانه، برتری نسبی کیفیت زندگی در محله ظفریه را در مقایسه با محله قطارچیان نشان می‌دهد.

شکل ۵. میانگین رضایتمندی ساکنان از عوامل محیط اقتصادی

آزمون تی

با توجه به داده‌های به‌دست‌آمده از پرسشنامه‌ها می‌توان میزان رضایتمندی ساکنان را براساس مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده مدل عملیاتی پژوهش نیز تفکیک کرد. برای محاسبه وضعیت رضایتمندی در هر یک از معیارهای مورد نظر، از آزمون تی تک‌نمونه‌ای استفاده شده است. مقدار مثبت T در این آزمون، نشانگر رضایتمندی بالاتر از حد متوسط و مقدار منفی T نشان‌دهنده رضایتمندی پایین‌تر از حد متوسط است. براساس جدول ۲، میزان رضایتمندی ساکنان محله ظفریه در تمامی عوامل سطح سوم، مثبت و بالاتر از حد متوسط است. بیشترین میزان رضایتمندی ساکنان این محله، مربوط به حس تعلق به محله و حمل‌ونقل و کمترین میزان آن مربوط به عوامل امکانات بهداشتی و مراکز تجاری است. در زیرشاخص‌های سه‌گانه سطح دوم، بیشترین میزان رضایتمندی مربوط به محیط فیزیکی، محیط اجتماعی و در آخر محیط اقتصادی است. در سطح اول، شاخص کیفیت زندگی با میزان ۸/۸۴ نشان می‌دهد سطح رضایتمندی ساکنان محله ظفریه از کیفیت زندگی‌شان، را بالاتر از حد متوسط است. مقدار T مربوط به محله قطارچیان نشان می‌دهد ساکنان محله، فقط از عوامل وضعیت سلامتی، حس تعلق، روابط همسایگی و مراکز تجاری، رضایتی بالاتر از حد متوسط دارند و در ده عامل دیگر، میزان رضایتمندی پایین‌تر از متوسط است. بیشترین میزان رضایتمندی ساکنان این محله، از وضعیت سلامتی، مراکز تجاری و روابط همسایگی و کمترین میزان رضایتمندی، از عوامل حمل‌ونقل و مسکن است. مقدار T مربوط به زیرشاخص‌های سه‌گانه سطح دوم در محله قطارچیان نشان می‌دهد میزان رضایتمندی ساکنان از هر سه زیرشاخص محیط اجتماعی، محیط فیزیکی و محیط اقتصادی، پایین‌تر از حد متوسط است که در این میان، میزان رضایتمندی از محیط فیزیکی، پایین‌تر از دو زیرشاخص دیگر است. مقدار T در سطح اول نیز ۱۰/۷۱- به‌دست آمده که نشانگر پایین بودن میزان رضایتمندی ساکنان محله قطارچیان از کیفیت زندگی است. مقایسه T در دو محله، تفاوت رضایتمندی ساکنان دو محله را به‌خوبی نشان می‌دهد (جدول ۲).

جدول ۲. مقایسه مقدار T در محله‌های قطارچیان و ظفریه

عوامل	نتیجه آزمون تی در محله	نتیجه آزمون تی در محله ظفریه
مسکن	-۸/۶۱	۶/۸۴۲
محله	-۴/۵۶	۱۱/۲۷۲
حمل و نقل	-۱۲	۹/۳۱۹
فضای سبز	-۷/۳۸	۹/۱۳۱
دفع زباله	-۷/۹۹	۵/۷۹۴
امنیت فردی	-۴/۲۹	۴/۴۷
سلامتی	۱۳/۲۶	۷/۹۰۶
حس تعلق	۱/۶۸	۱۱/۴۵
روابط همسایگی	۲/۵۴	۲/۸۹
وضعیت اقتصادی	-۴/۲۳	۶/۰۶
امکانات بهداشتی	-۶/۱۶	۰/۰۸
امکانات تفریحی	-۷/۳۵	۴/۱۴
امکانات آموزشی	-۶/۲۸	۴/۱۰
مراکز تجاری	۷/۰۵	۱/۸۷
محیط فیزیکی	-۱۲/۱۱	۱۱/۳۴
محیط اجتماعی	-۳/۲۳	۱۱/۱۷
محیط اقتصادی	-۱۰/۵۰	۱/۴۷
کیفیت زندگی	-۱۰/۷۱	۸/۸۴

تحلیل رگرسیون و ضرایب بتا

آزمون همبستگی پیرسون در محله قطارچیان نشان می‌دهد بین کیفیت زندگی و سه زیرشاخص محیط فیزیکی، محیط اجتماعی و محیط اقتصادی، همبستگی بالایی وجود دارد که نشان‌دهنده یک رابطه خطی مثبت قوی بین آنهاست (جدول ۳).

جدول ۳. نتایج همبستگی بین متغیرها در محله قطارچیان

شاخص‌ها	محیط اجتماعی	محیط فیزیکی	محیط اقتصادی
همبستگی پیرسون	کیفیت زندگی	۰/۷۹۷	۰/۸۲۰
سطح معناداری یک‌طرفه	کیفیت زندگی	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰

بیشترین میزان همبستگی در این محله، بین کیفیت زندگی و زیرشاخص محیط فیزیکی است؛ یعنی با افزایش میزان کیفیت محیط فیزیکی، کیفیت زندگی نیز افزایش می‌یابد. ضریب همبستگی R با مقدار ۰/۹۸۱ همبستگی بسیار قوی و مثبت بین کیفیت زندگی و زیرشاخص‌های سه‌گانه را تأیید می‌کند. بررسی ضریب تعیین در این محله نشان می‌دهد که ۹۶/۲ درصد تغییرات مربوط به کیفیت زندگی (متغیر وابسته)، به وسیله سه متغیر مستقل محیط فیزیکی، محیط اجتماعی و محیط اقتصادی تبیین شده است (جدول ۴).

جدول ۴. خلاصه‌ای از نتایج مدل (مربوط به محله قطارچیان)

مدل	همبستگی	ضریب تعیین	ضریب	انحراف معیار برآورد
۱	۰/۹۸۱	۰/۹۶۲	۰/۹۶۰	۰/۰۳۸

در محله ظفریه نیز نتیجه آزمون همبستگی پیرسون، وجود یک رابطه خطی مثبت قوی را بین کیفیت زندگی و زیرشاخص‌های سه‌گانه (محیط فیزیکی، محیط اجتماعی و محیط اقتصادی) اثبات می‌کند. در این محله نیز بیشترین میزان همبستگی، بین کیفیت زندگی و محیط فیزیکی است. ضریب همبستگی R (به میزان ۰/۹۸۵) نیز نشان می‌دهد بین کیفیت زندگی و زیرشاخص‌های سه‌گانه، همبستگی بسیار قوی و مثبتی وجود دارد. ضریب تعیین نیز نشان می‌دهد ۹۷ درصد تغییرات کیفیت زندگی، با زیرشاخص‌های سه‌گانه تبیین شده است. به‌منظور تعیین اهمیت نسبی عوامل سطح سوم و زیرشاخص‌های سه‌گانه سطح دوم می‌توان از ضریب بتا استفاده کرد. در واقع، این ضریب نشان‌دهنده میزان تأثیرگذاری هریک از متغیرهای مشاهده‌شده (زیرشاخص‌ها و عوامل سازنده کیفیت زندگی) بر متغیر وابسته (کیفیت زندگی) است. براساس نتایج، در میان شاخص‌های سطح دوم در محله ظفریه، به‌ترتیب محیط اقتصادی، محیط فیزیکی و سپس محیط اجتماعی دارای اهمیت نسبی هستند. همچنین در زیرشاخص محیط اقتصادی، عوامل وضعیت اقتصادی و امکانات تفریحی، در زیرشاخص محیط اجتماعی، عوامل وضعیت سلامتی و حس تعلق و در زیرشاخص محیط فیزیکی، عوامل مسکن و محله از اهمیت بیشتری برخوردارند. در محله قطارچیان نیز بررسی ضرایب بتا نشان می‌دهد در میان شاخص‌های سطح دوم، محیط اجتماعی، محیط اقتصادی و محیط فیزیکی به‌ترتیب اهمیت نسبی بیشتری دارند. براساس بررسی ضریب بتا در سطح سوم، در زیرشاخص محیط فیزیکی، عوامل مسکن و محله، در زیرشاخص محیط اجتماعی، عوامل حس تعلق و امنیت فردی و در زیرشاخص محیط اقتصادی، مراکز تجاری و وضعیت اقتصادی، اهمیت نسبی بیشتری دارند.

- بررسی فرضیه وجود رابطه معنادار میان کیفیت زندگی و کیفیت مسکن و محله

مقدار ۰/۹۸ ضریب همبستگی، وجود یک رابطه خطی مثبت قوی بین متغیر وابسته کیفیت زندگی و متغیرهای مستقل مسکن و محله را در محله قطارچیان نشان می‌دهد. همچنین بررسی ضریب تعیین نیز نشان می‌دهد ۹۶/۲ درصد از واریانس کیفیت زندگی، به‌وسیله دو عامل مسکن و محله تبیین می‌شود. ضریب تعدیل نیز نشان می‌دهد به ازای هر واحد تغییر در کیفیت مسکن و محله، کیفیت زندگی نیز ۰/۹۶ واحد تغییر می‌یابد.

جدول ۵. آنالیز واریانس (محله قطارچیان)

مدل	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	Sig
۱	۱۲۹/۹۹۰	۴	۳۲/۴۹۸	۷۸/۱۳	۰/۰۰
	۸۹/۰۱۰	۲۱۴	۰/۴۱۶		
کل	۲۱۹	۲۱۸			

مقدار F (۷۸/۱۳) براساس مدل رگرسیونی در درجه آزادی ۴ به ۲۱۴، وجود رابطه‌ای معنادار را در سطح اطمینان ۹۹ درصد تأیید می‌کند. همچنین مقدار Sig، نشانه معنادار بودن این رگرسیون و وجود رابطه خطی میان کیفیت زندگی و رضایت از کیفیت مسکن و محله است (جدول ۵). در نهایت، نتایج رگرسیون فرضیه، وجود رابطه معنادار میان کیفیت زندگی و کیفیت محله و مسکن را در محله قطارچیان تأیید می‌کند. در محله ظفریه نیز این فرضیه، بررسی و وجود رابطه معنادار میان کیفیت زندگی و میزان رضایتمندی از کیفیت مسکن و محله تأیید شد.

- بررسی فرضیه وجود رابطه معنادار میان کیفیت زندگی و وضعیت اجتماعی - اقتصادی

در این پژوهش، به‌منظور ارزیابی وضعیت اجتماعی - اقتصادی ساکنان، سه مؤلفه میزان درآمد، شغل و سطح تحصیلات در نظر گرفته شد. از بررسی ماتریس همبستگی مربوط به محله ظفریه، این نتیجه به‌دست آمد که بین وضعیت اجتماعی -

اقتصادی ساکنان و کیفیت زندگی آن‌ها همبستگی بسیار ضعیف و منفی ($-0/035$) وجود دارد (جدول ۶). همچنین میزان معناداری یک‌طرفه، معناداربودن این رابطه را رد می‌کند.

جدول ۶. نتایج همبستگی بین متغیرها در محله ظفریه

شاخص‌ها	موقعیت اجتماعی - اقتصادی
همبستگی پیرسون	$-0/035$
معناداری یک‌طرفه	$0/345$
تعداد	۱۳۵

در نتیجه، فرضیه وجود رابطه معنادار میان کیفیت زندگی و وضعیت اجتماعی - اقتصادی در محله ظفریه رد می‌شود. آزمون این فرضیه در محله قطارچیان نیز به رد شدن آن انجامید.

نتیجه‌گیری

مطالعه کیفیت زندگی در دو بافت قدیمی و جدید شهر سنج نشان می‌دهد کیفیت زندگی در بافت جدید، مطلوب‌تر از بافت قدیمی است. بررسی میانگین امتیازات رضایتمندی ساکنان بیانگر آن است که در محله ظفریه، بیشترین میزان رضایتمندی ساکنان، از محیط فیزیکی است؛ در حالی که در محله قطارچیان، بیشترین رضایت از محیط اجتماعی است. این امر را تا حدود زیادی می‌توان ناشی از وجود سرمایه‌های اجتماعی غنی در محله قطارچیان دانست که به دلایلی مانند قدیمی‌بودن، آشنایی ساکنان با یکدیگر و حس تعاون و همکاری در آن‌ها ایجاد شده است. نتایج آزمون تی در محله ظفریه نشان داد که در میان عوامل، از سه عامل محله، حس تعلق و حمل‌ونقل، بیشترین میزان رضایتمندی و از سه عامل وجود مراکز تجاری، امکانات بهداشتی و روابط همسایگی کمترین میزان رضایتمندی وجود دارد. تقویت روابط همسایگی و مشارکت در حل مسائل مربوط به محله، تأمین امکانات و تجهیزات شهری مورد نیاز ساکنان محله (به‌ویژه مراکز بهداشتی) و ایجاد مراکز تجاری محله‌ای، نقش مهمی در ارتقای کیفیت زندگی این محله ایفا می‌کند. مطابق نتایج آزمون تی در محله قطارچیان، بیشترین میزان رضایتمندی در این محله، مربوط به سه عامل وضعیت سلامتی، مراکز تجاری و روابط همسایگی و کمترین میزان رضایت نیز به دلیل نفوذپذیری پایین بافت برای وسایل نقلیه، از عوامل حمل‌ونقل، مسکن و دفع زباله است. این نتایج نشان می‌دهد در محله قطارچیان، محیط فیزیکی در مقایسه با دو محیط دیگر دارای ضعف بیشتری است و این موضوع کاملاً در میزان رضایتمندی ساکنان بازتاب یافته است؛ بنابراین، در محله قطارچیان، رسیدگی به محیط فیزیکی با طرح‌هایی مانند سامان‌دهی بافت قدیمی، ارائه تسهیلات به‌منظور نوسازی و بهسازی بافت، ایجاد امنیت از طریق تأمین روشنایی مناسب در محله، تأمین فضای سبز و امکان تفریحی و توزیع مناسب آن‌ها پیشنهاد می‌شود. آزمون فرضیه‌ها نیز تأثیر مثبت و معنادار کیفیت مسکن و محله بر کیفیت زندگی را تأیید و فرضیه تأثیر معنادار وضعیت اجتماعی - اقتصادی بر کیفیت زندگی ساکنان هر دو محله قطارچیان و محله ظفریه را رد می‌کند.

منابع

- پوراحمد، احمد، فرهودی، رحمت‌الله، حبیبی، کیومرث و مهناز کشاورز، ۱۳۸۹، بررسی نقش کیفیت محیط سکونت در مهاجرت‌های درون‌شهری (مطالعه موردی: بافت قدیم خرم‌آباد)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، سال چهل‌وسوم، شماره ۷۵، صص ۱۷-۳۶.
- غفاری، غلامرضا و رضا امیدی، ۱۳۸۷، کیفیت زندگی در برنامه‌های عمرانی و توسعه ایران، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال هشتم، شماره ۳۰-۳۱، صص ۹-۳۳.

۳. رضوانی، محمدرضا و حسین منصوریان، ۱۳۸۷، **سنجش کیفیت زندگی: بررسی مفاهیم، شاخص‌ها و مدل‌ها و ارائه مدل پیشنهادی برای نواحی روستایی**، فصلنامه روستا و توسعه، سال یازدهم، شماره ۳، صص ۱-۲۶.
۴. گروسی، سعیده و علی نقوی، ۱۳۸۷، **سرمایه اجتماعی و کیفیت زندگی در شهر کرمان**، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال هشتم، شماره ۳۰-۳۱، صص ۶۱-۸۲.
5. Bramston, P., Pretty, G. and Chipuer, H., 2002, **Unraveling Subjective Quality of Life: An Investigation of Individual and Community Determinants**, Social Indicators Research, 59.
6. Brereton, F., Clinch, J. P. and Ferreira, S., 2008, **Happiness, Geography and the Environment**, Ecological Economics, Vol. 65, No. 2, PP. 386-396.
7. Costanzo, R., 2007, **Quality of Life: An Approach Integrating Opportunities, Human Needs and Subjective Well-Being**, Ecological Economics, Vol. 61, No. 2-3, PP. 267-276.
8. Das, D., 2008, **Urban Quality of Life: A Case Study of Guwahati**, Social Indicators Research, No. 88.
9. Foo, T. S., 2000, **Subjective Assessment of Urban Quality of Life in Singapore (1997-1998)**, Habitat International, Vol. 24, No. 1, PP. 21-49.
10. Gafari, G. and Omid, R., 2008, **Quality of Life in Iranian Development Plans**, Social Welfare Quarterly, No. 30 and 31, PP. 9-33. (*In Persian*)
11. Garoussi, S. and Nagavi, A., 2008, **Social Capital and Quality of Life in Kerman**, Social Welfare Quarterly, No. 30 and 31, PP. 61-82. (*In Persian*)
12. Geelen, L., Huijbregts, M., Den Hollander, H., M.J. Ragas, A., van Jaarsveld, H. A., De Zwart, D., 2009, **Confronting Environmental Pressure, Environmental Quality and Human Health Impact Indicators of Priority Air Emissions**, Atmospheric Environment, 43, PP. 1613-1621.
13. Hafeznia, M. R., 2010, **An Introduction to Methodology in Social Science**, Samt Press, Tehran. (*In Persian*)
14. Ibrahim, M. and Chung, W., 2003, **Quality of Life of Residents Living Near Industrial Estates in Singapore**, Social Indicators Research, Vol. 61, PP. 203-225.
15. Kamp, I. K., Van Leidelmeijer, K., Marsman, G. and De Hollander, A., 2003, **Urban Environmental Quality and Human Well-Being: Towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; A Literature Study**, Landscape and Urban Planning, Vol. 65, No. 1-2.
16. Lee, Y. J., 2008, **Subjective Quality of Life Measurement in Taipei**, Building and Environment, Vol. 43, No. 7.
17. Li, G. and Weng, Q., 2007, **Measuring the Quality of Life in City of Indianapolis by Integration of Remote Sensing and Census Data**, International Journal of Remote Sensing, Vol. 28, No. 2.
18. Marans, R., 2012, **Quality of Urban Life Studies: An Overview and Implications for Environment-Behaviour Research**, Procedia-Social and Behavioral Sciences, Vol. 35, PP. 9-22.
19. McCrea, R., Shyy, T. K. and Stimson, R., 2006, **What is the Strength of the Link Between Objective and Subjective Indicators of Urban Quality of Life**, Applied Research in Quality of Life, Vol. 1, No. 1.
20. Moro, M., Brereton, F., Ferreira, S. and Clinch, J. P., 2008, **Ranking Quality of Life Using Subjective Well-Being Data**, Ecological Economics, Vol. 65, No. 3.
21. Pacione, M., 2003, **Urban Environmental Quality and Human Well-Being a Social Geographical Perspective**, Landscape and Urban Planning, Vol. 65, No. 1-2.
22. Pourahmad, A., Farhoudi, R., Habibi, K. and Keshavarz, M., 2010, **Study the Role of Residential**

- Quality in Urban Migration (The Case of Khoramabad Old Texture)**, Human Geography Researches Quarterly, Vol. 43, No. 75, PP. 17-36. *(In Persian)*
23. Rezvani, M. R. and Mansourian, H., 2008, **Assessment of Quality of Life: Conceptual Survey, Indexes, Models and Presentation the Offering Model for Village's District**, Village and Development Quarterly, Vol. 11, No. 3, PP. 1-26. *(In Persian)*
24. Rinner, C. 2007, **A Geographic Visualization Approach to Multi-Criteria Evaluation of Urban Quality of Life**, International Journal Geographic Information Science, Vol. 21, No. 8.
25. Rojas, M., 2008, **Experienced Poverty and Income Poverty in Mexico: A Subjective Well-Being Approach**, World Development, Vol. 36, No. 6.
26. Ryashchenko, S. V. and Gukalova, I. V., 2010, **Public Health in the System of Regional Indicators of the Quality of Life in Russia and Ukraine**, Geography and Natural Resources, 31.
27. Santos, L. and Martins, I., 2007, **Monitoring Urban Quality of Life: The Porto Experience**, Social Indicators Research, 80.
28. Wang, B. L. X. Stanton, B. and Fang, X., 2010, **The Influence of Social Stigma and Discriminatory Experience on Psychological Distress and Quality of Life among Rural-to-Urban Migrants in China**, Social Science and Medicine.
29. Whitehead, T., Simmonds, D. and Preston., J., 2006, **The effect of Urban Quality Improvements on Economic Activity**, Journal of Environmental Management, 80.
30. Zainal, N., Kaur, G., Aisha, A. and Khalili, 2012, **Housing Conditions and Quality of Life of the Urban Poor in Malaysia**, Procedia - Social and Behavioral Sciences 50, PP. 827-838.

